

بررسی تاثیر محافظه کاری بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه گذاری

فرزانه شریف پور قشونی^۱

سعید جبارزاده کنگرلویی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۲/۱۶

چکیده

در این پژوهش به بررسی تاثیر محافظه کاری بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته بورس اوراق بهادار پرداخته شده است. هدف اصلی پژوهش ایجاد رابطه میان متغیرها و تاثیر آن ها بر روی یکدیگر می باشد که بدین منظور حجم نمونه و دوره مورد نظر به ترتیب ۸۰ شرکت و از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار گرفت. برای آزمون فرضیات پژوهش از رگرسیون چند گانه استفاده شده است که برای تجزیه تحلیل داده ها از نرم افزار های STATA ۱۲ و Eviews ۱۰ استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که هیچگونه رابطه ای میان اینکه محافظه کاری در سطح پایین باعث افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود وجود ندارد و همچنین مشاهده شد که رابطه میان محافظه کاری که در سطح بالا باعث می شود که با افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود وجود نداشته باشد اما میتوان گفت اگر تجزیه تحلیل فرضیات را در سطح ۱۰ درصد گرفته باشیم اجتناب مالیاتی با کارایی سرمایه گذاری رابطه معنی داری پیدا می کند.

واژگان کلیدی

محافظه کاری، اجتناب مالیاتی، کارایی سرمایه گذاری، مطالعات فرسنگی

۱. کارشناسی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

۲. عضو هیئت علمی گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

۱- مقدمه

امروزه حفظ منافع عمومی، رعایت حقوق سهامداران، ارتقای شفافیت اطلاعات و الزام شرکت‌ها به ایفای مسئولیت‌های اجتماعی از مهمترین آرمان‌هایی است که بیش از گذشته، توسط مراجع مختلف نظارتی و اجرایی مورد توجه قرار گرفته است. تحقق این آرمان‌ها مستلزم وجود ضوابط استوار و ساز و کارهای اجرایی مناسب است که مهمترین آن‌ها نظام راهبری شرکتی می‌باشد. نظام راهبری شرکتی بیش از هر چیز، حیات شرکت در دراز مدت را هدف قرار داده است و در این راستا سعی دارد تا از منافع سهامداران در مقابل مدیران شرکت پشتیبانی و از انتقال ناخواسته ثروت میان گروه‌ها مختلف تضعیف حقوق عموم و سهامداران جز جلوگیری کند و همچنین سود به عنوان مبنایی برای محاسبه مالیات، معیاری برای ارزیابی موفقیت عملکرد شرکت، معیاری برای تعیین میزان سودهای قابل تقسیم، معیاری برای مدیریت توزیع سود سهام و مبنایی برای ارزیابی موفقیت مدیریت واحد اقتصادی است.

سرمایه موردنیاز برای تامین مالی پروژه‌های مختلف سرمایه‌گذاری شرکت‌ها به وسیله گروه‌های مختلفی از سرمایه‌گذاران تامین میشود که ادعاهای مختلفی نسبت به سودهای مورد انتظار آتی دارند. سهامداران شرکت، با توجه به ریسک و نرخ بازده مورد انتظار خود نسبت به سرمایه‌گذاری تصمیم‌گیری میکنند. در صورتیکه حداقل نرخ بازده آنها تامین نشود اقدام به سرمایه‌گذاری نخواهند کرد (رساپور، ۱۳۸۰).

محافظه‌کاری به عنوان یکی از اصول محدودکننده حسابداری، سال‌هاست که مورد استفاده قرار میگیرد و علی‌رغم انتقادهای فراوان بر آن، همواره جایگاه خود را در میان سایر اصول حسابداری حفظ نموده است. بطوری که میتوان دوام و بقای محافظه‌کاری در مقابل انتقادهای وارده بر آن در طول سالیان طولانی را گواهی بر مبنای بنیادین این اصل دانست (دیندار، ۱۳۸۹).

در محیط‌های تجاری و اقتصادی امروزی سرمایه‌گذاری موثر میتواند سبب رشد و توسعه پایدار اقتصادی شود. سرمایه‌گذاری همواره بعنوان یکی از راه‌های اصلی توسعه شرکت‌ها و جلوگیری از رکود و عقب‌ماندگی مورد توجه بوده است. در این میان، محدودیت در منابع موجب شده است علاوه بر میزان سرمایه‌گذاری، کارایی سرمایه‌گذاری نیز اهمیت بالایی داشته باشد.

کارایی سرمایه‌گذاری زمانی حاصل میشود که شرکت تنها در پروژه‌های با خالص ارزش فعلی مثبت سرمایه‌گذاری کند که منجر به افزایش ثروت سهامداران میشود. از این رو انتظار اینکه میزان سرمایه‌گذاریهای شرکت متأثر از میزان وجوه در دسترس و نه پروژه‌هایی با خالص ارزش فعلی مثبت باشد صرفاً در شرایطی امکان‌پذیر است که حاکمیتی شرکتی ضعیف یا مشکلات نمایندگی وجود داشته باشد و دسترسی مدیر به منابع خارجی را محدود سازد (باربارا و همکاران ۱۳۶۹).

همچنین اجتناب از پرداخت مالیات وجوه در دسترس را افزایش میدهد. این امر میتواند باعث ایجاد ثروت برای سهامداران یا تشدید مشکلات نمایندگی شود. در دیدگاه سنتی اجتناب از مالیات انتقال ثروت به دولت را کاهش میدهد

و شرکت را قادر میسازد منافع بیشتری بدست آورد و ارزش سهام را افزایش دهد. سیاست های مالیاتی مشابه تصمیم های سرمایه گذاری هستند که از طریق اجتناب مالیات برای شرکت منابع اقتصادی ایجاد میکند. با این حال اجتناب مالیاتی میتواند موجب ترغیب مدیران در شرکت های با سطوح بالای اجتناب مالیاتی به فعالیت های پرهزینه جهت پنهان کردن اجتناب مالیاتی و کاهش شفافیت صورت های مالی جهت دستیابی کم هزینه تر به منافع را تسهیل کند. با توجه به مطالب فوق این تحقیق بر آن است تا تاثیر محافظه کاری را بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه گذاری مورد بررسی قرار دهد. موضوعی که میتواند اثر بخشی سازوکارهای نظام راهبری شرکتی را بر یکی از اساسی ترین تصمیمات تاثیرگذار در یک شرکت یعنی اجتناب مالیاتی را بررسی نماید لازم به ذکر است فرضیه تحقیق به صورت زیر ارائه شده است:

فرضیه ۱: محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود.

فرضیه ۲: محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود.

۲- مبانی نظری تحقیق

۲-۱- محافظه کاری

محافظه کاری یکی از ویژگی های برجسته گزارشگری مالی است که در سال های اخیر به خاطر رسوایی های مالی (در شرکت های مانند انرون و وردکام)، توجه بیشتری را به خود جلب کرده است و برخی مطالعات مانند واتز (۲۰۰۳)، واتز و رویچادوری (۲۰۰۶) و لوفاند و واتز (۲۰۰۶) به طور ویژه بر محافظه کاری تمرکز کرده اند. هرچند بسیاری از حسابداران بر وجود محافظه کاری در تنظیم صورت های مالی توافق دارند، تعریفی جامع و مانع از آن ارائه نشده است. با وجود این، درمتون حسابداری دو خصوصیت عمده محافظه کاری مورد بررسی قرار گرفته است: نخست؛ جانبداری رو به پایین ارزش دفتری سرمایه نسبت به ارزش بازار آن است و دیگری گرایش به تسریع در شناسایی هزینه ها و تعویق شناخت درآمدها. واتز در تعریف محافظه کاری چنین نقل کرده است که: محافظه کاری به طور سنتی با ضرب المثل هیچ سودی را پیش بینی نکنید، اما همه زیان ها را پیش بینی کنید تعریف شده است. در ادبیات حسابداری این ضرب المثل به صورت گرایش حسابداری به الزام درجه بالاتری از تایید پذیری برای شناسایی اخبار خوب، یعنی سود نسبت به شناسایی اخبار بد یعنی زیان تفسیر شده است (واتز، ۲۰۰۳).

۲-۲- اثرات محافظه کاری

این اثرات دو نوع هستند که نخست، استاندارد های گزارشگری مالی که گزارشگری محافظه کارانه را الزامی می سازند و دیگری رویه های حسابداری انتخاب شده توسط مدیریت برای تهیه صورت های مالی. غالباً جنبه دوم به عنوان تصویر محافظه کاری در ادبیات مربوط ارائه شده است. برای مثال، گزارشگری مالی محافظه کارانه توسط یک شرکت می تواند دلالت بر وجوئ ابهام و ریسک بیشتر و در نتیجه نیاز به محافظه کاری بیشتر داشته باشد که در استاندارد های

مربوط الزامی شده است، یا دلالت بر این داشته باشد که شرکت رویه های حسابداری محافظه کارانه را برای گزارشگری مالی انتخاب کرده است. در عالم واقع، ممکن است هردو اینها مهم باشد و اهمیت نسبی آنها نیز باهم متفاوت باشد. از این رو شرکت هایی که هدف آنها ارائه گزارشگری مالی محافظه کارانه است، ممکن است در صورتی که سطح عدم اطمینان و ابهام پایین باشد، سطح با اهمیتی از محافظه کاری را نشان ندهد. برعکس، در مورد شرکت هایی دارای سیاست های گزارشگری مالی متهورانه، ممکن است در صورتی که سطح ابهام بالا باشد؛ سطح بالایی از محافظه کاری را نشان دهند (چن و همکاران، ۲۰۱۴).

۳-۲- محافظه کاری و قرار داد های بدهی

اعتبار دهندگان منفعی نا برابر در برابر خالص دارایی های شرکت دارند. هنگامیکه در سر رسید بدهی خالص دارایی های شرکت بیشتر از ارزش اسمی بدهی باشد. اعتباردهندگان هیچ مبلغی اضافه تری دریافت نمی کنند؛ اما هنگامیکه مدیران شرکت نتوانند خالص دارایی کافی برای پوشش پرداخت های وعده داده شده به اعتباردهندگان ممکن است کمتر از مبلغ قرار داد باشد. آنها می خواهند مطمئن شوند که مبلغ خالص دارایی ها حداقل بیشتر از مبلغ قراردادشان است؛ به عبارت دیگر، در ارزیابی یک وام، وام دهندگان علاقه مند هستند بدانند که آیا شرکت خالص دارایی های کافی برای بازپرداخت اصل و سود وام را دارد یا خیر؟ ارزش آتی شرکت و ارزش آتی خالص دارایی ها معمولاً قابلیت اثبات و تایید ندارند؛ اما وام دهندگان آن معیارها و شاخصها را به عنوان اطلاعات ورودی در تصمیمات اعتبار دهی در نظر می گیرند بعلاوه؛ آنها معیارهای مزبور را در طول دوره وام برای نظارت بر توانایی وام گیرنده در پرداخت اقساط وام استفاده می کنند. در نتیجه مدیر ممکن است دارایی ها را بیشتر از واقع بین سهامداران توزیع کند و این باعث خواهد شد تا توجهی به منافع اعتباردهندگان نشود و به موجب آن اعتباردهندگان نیز به شرکت وام ندهند؛ اما به موازات تغییر مبانی نظری حسابداری و قبول رویکرد های تئوریک جدید، می توان پیش بینی کرد و انتظار داشت در آینده از اهمیت محافظه کاری کاسته شود (شاهنگ، ۱۳۸۱).

۴-۲- مفهوم کارایی

مفهوم کارایی قابل اندازه گیری است و می تواند با استفاده از نسبت خروجی مفید به کل ورودی تعیین شود. کارایی هدررفتن منابع را (مواد فیزیکی، انرژی و زمان) در حین انجام فرایند موردنظر به حداقل می رساند. کارایی بیان کننده ی این مفهوم است که یک سازمان چگونه از منابع خود در برای تولید نسبت به بهترین عملکرد در مقطعی از زمان استفاده کرده است (پیرس، ۱۹۹۷). کارایی در واقع نسبت خروجی واقعی به خروجی مورد انتظار با مقیاس ورودی واقعی است. با این تعریف کارایی در مقایسه بین منابع مصرف شده و منابع مورد انتظاری که برای رسیدن به مقاصد خاص باید مصرف شوند تبیین می شود.

۵-۲- تعریف سود

سود یک نوع فایده مالی است و وقتی اتفاقی افتد که مجموع درآمدهای کسب و کار از مجموع هزینه‌هایی که برای ایجاد آن درآمدها متحمل شده، بیشتر شود. سود شرکت متعلق به مالکان شرکت است و آن‌ها هستند که تصمیم می‌گیرند آیا سود به دست آمده را مجدداً در کسب و کار (شرکت) سرمایه گذاری کنند یا بین سهامداران تقسیم کنند (سود تقسیمی)

در شرکت‌ها سود اشاره به پولی دارد که بعد از کسر همه هزینه‌ها از درآمد حاصل از فروش محصولات یا خدمات برای شرکت باقی می‌ماند.

کل هزینه‌ها - کل درآمدها = سود

سود پس انداز مازاد است پس از اینکه کل هزینه‌ها از کل درآمد کسر می‌شود و اساس آن محاسبه مالیات و پرداخت سود سهام است. سود بهترین اندازه شناخته شده در تعیین موفقیت یک شرکت است. سود در کاهش بدهی‌ها، افزایش دارایی‌ها یا افزایش صاحبان سهام منعکس شده است، سود منابع را برای سرمایه گذاری در عملیات آینده فراهم می‌کند و غیبت آن می‌تواند منجر به انقراض یک شرکت شود. (www.businessdictionary.com, as read on April, 2016)

۶-۲- تعریف مالیات و ضرورت آن

مالیات بر حسب تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) پرداختی است لازم، اجباری و بلاعوض. مالیات ممکن است به شخص، موسسه، دارایی و... تعلق گیرد. مالیات در واقع انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت یا بخشی از سود فعالیت‌های اقتصادی است که نصیب دولت می‌شود، زیرا ابزار و امکانات دست‌یابی به درآمد و سودها را دولت فراهم ساخته است.

اقتصاددانان معمولاً از مالیات بر مصرف در مقابل مالیات بر درآمد حمایت می‌کنند، به عنوان مثال سیگار و دخانیات از جمله کالاهایی است که دولت‌ها برای جلوگیری از مصرف آن مالیات‌های سنگین بر آن وضع می‌کنند.

مالیات را میتوان درآمد دولت برای پوشش هزینه‌های خود نامید. از بین انواع درآمدهای دولت، مالیات قابل قبولترین و مناسبترین نوع از نظر اقتصادی است. همچنین مالیات به عنوان ابزاری کارآمد در جهت اجرای سیاست‌های اقتصادی، اعم از مالی و توزیعی و حتی هدایت اقتصاد در مسیر اهداف کلان اقتصادی مانند تثبیت اقتصادی، ایجاد اشتغال، رشد اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی بشمار می‌آید. از اینرو از نظر اقتصاددانان وجود یک نظام مالیاتی کارآمد برای تداوم فعالیت‌های دولت، از ضروریات است. افزون بر این در کشورهای تک محصولی، مانند کشور ما، توجه بیشتر به نقش مالیات در بودجه دولت ضرورت دارد (مجتهد و احمدیان، ۱۳۸۶).

نقش درآمدهای مالیاتی در بسیاری از کشورها در مقایسه با سایر منابع درآمدی بیشتر حائز اهمیت است و در مقایسه با سایر منابع از ایجاد آثار نامطلوب اقتصادی به میزان قابل توجهی می‌کاهد. این منبع به دلیل قابلیت کنترل بر سایر منابع

ناشی از اقتصاد داخلی ترجیح دارد؛ بنابراین پی ریزی یک نظام مالیاتی منظم سیستماتیک، بستر مناسبی برای احراز برنامه های گوناگون ایجاد میکند که بایستی در قالب برنامه های توسعه اقتصادی پیش بینی شود (پورمقیم و همکاران، ۱۳۸۴).

۳- روش تحقیق

این پژوهش از نوع پژوهش های کمی است که از روش علمی ساخت و اثبات تجربی استفاده می کند و بر اساس فرضیه ها و طرح های پژوهش از قبل تعیین شده انجام می شود. از این دسته پژوهش ها زمانی استفاده می شود که معیار اندازه گیری داده ها کمی است و برای استخراج نتیجه ها از فن های آماری استفاده می شود. پس از آنکه پژوهشگر داده ها را گردآوری و طبقه بندی کرد، باید مرحله بعدی فرایند پژوهش که به مرحله تجزیه و تحلیل داده ها معروف است را آغاز کند. در این مرحله، پژوهشگر اطلاعات و داده ها را در جهت آزمون فرضیه و ارزیابی آن مورد بررسی قرار می دهد. در مرحله تجزیه و تحلیل، آنچه مهم است این است که پژوهشگر باید اطلاعات و داده ها را در مسیر هدف پژوهش، پاسخ گویی به سوالات پژوهش و نیز ارزیابی فرضیه های پژوهش خود، مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. در انجام این پژوهش، از روش های آماری و الگوهای اقتصادسنجی متعددی استفاده شده است که در ادامه به تفصیل تشریح شده است. پس از جمع آوری اطلاعات، نخستین گام محاسبه آماره های توصیفی از متغیرهای مورد استفاده می باشد. این آماره ها شامل میانگین، میانه، انحراف استاندارد و سایر اطلاعات مورد استفاده است. پس از بررسی آماره های توصیفی، فرضیه های پژوهش با استفاده از روش های آمار استنباطی مورد آزمون قرار می گیرند.

لازم به ذکر است که در این پژوهش در خصوص تجزیه و تحلیل داده ها، ابتدا با استفاده از نرم افزار Excel متغیرهای پژوهش از روی داده های خام آماده و سپس با استفاده از نرم افزارهای EViews 10 و STATA12 تجزیه و تحلیل نهایی انجام خواهد شد.

۴- یافته های تحقیق

۴-۱- آمار توصیفی

آمار توصیفی به توصیف اطلاعات جمع آوری پردازش شده و خلاصه ای از آن ها را مطرح می نماید و پارامترهای مرکزی جامعه را عنوان می کند. بطوریکه پراکندگی های مرکزی از جمله میانگین، مد، انحراف معیار را مطرح می کند. در پژوهش حاضر نیز با توجه به نتایج استخراج یافته از نرم افزار Eviews توصیف آماری پژوهش به شرح جدول

شماره (۱) می باشد:

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	میانه	ماکسیمم	مینیمم	انحراف معیار	مقدار جاک برا	احتمال	تعداد مشاهدات
کارایی سرمایه گذاری	۰/۰۰۹	-۰/۰۲	۰/۵۵	-۰/۴۷	۰/۱۸	۲۵/۷۳	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
محافظه کاری	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۴۴	-۰/۳۰	۰/۱۶	۴۴/۸۷	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
اجتناب مالیاتی	۰/۱۳	۰/۱۵	۰/۲۸۲	-۰/۰۰۶	۰/۰۷۷	۴۲/۴۰	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
سود آوری	۱۵/۱۱	۱۵/۰۰	۲۰/۰۰	۱۰/۰۰	۳/۰۵	۳۳/۷۷	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
اهرم مالی	۰/۵۹	۰/۵۹	۱/۱۴	۰/۲۳	۰/۲۰	۷/۳۸	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
اندازه شرکت	۱۲/۳۸	۱۲/۳۴	۱۴/۲۱	۱۰/۵۶	۰/۶۴	۴/۳۷	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
فرصت های رشد	۹/۴۵	۵/۳۲	۲۸/۱۶	۱/۲۰	۸/۹۵	۱۱۶/۸۱	۰/۰۰۰۰	۸۰۰
جریان نقدینگی آزاد	۰/۱۵	۰/۱۳	۰/۳۴	-۰/۰۱	۰/۱۱۶	۳۸/۲۹	۰/۰۰۰۰	۸۰۰

با توجه به جدول ۱ متوسط کارایی سرمایه گذاری شرکت های نمونه که با استفاده از انحراف معیار کارایی سرمایه گذاری اندازه گیری شده است برابر با ۰/۱۸ می باشد همچنین کمترین و بیشترین میزان انحراف معیار در داده ها برای متغیر های سود آوری و فرصت های رشد به ثبت رسیده است. برای بررسی بعضی از ویژگی های مختص متغیرها می توان گفت که بطور مثال متغیر اجتناب مالیاتی دارای میانگین ۰/۱۳، میانه ۰/۱۵، حداکثر ۰/۲۸۲ و حداقل ۰/۰۰۶- می باشد. اندازه شرکت به عنوان فاکتور رسمی و اصلی هر شرکتی در هر تحقیق مورد نظر محققان است که در این تحقیق نیز با استفاده از آن حداکثر داده بدست آمده برای آن ۱۴/۲۱ و کمترین مقدار آن برابر با ۱۰/۵۶ بوده است. میانه به عنوان یکی دیگر از فاکتور های پراکندگی می باشد که نشان می دهد میل داده ها به کدام سو بوده و عدد وسطی داده ها کدام است؛

حال با توجه به نتایج بدست آمده از حداقل مربعات تعمیم یافته که بایستی متغیرها نرمال باشند و از آنجایی که آزمون جاکیرا نرمال بودن متغیرها را نشان نمیدهد، اما با توجه به قضیه حد مرکزی که بیان میکند داده هایی که از ۳۰ مشاهده بیشتر باشد نرمال در نظر گرفته شوند. مشاهدات این پژوهش نیز دارای ۱۰۰۰ عدد می باشد پس نرمال هستند.

۴-۲- آزمون فرضیه های پژوهش

با عنایت به ساختار مبانی نظری و بیان مسئله و با توجه به فصل قبل، فرضیات پژوهش حاضر به شرح زیر ارائه و متعاقب آن نسبت به آزمون فرضیه های اقدام شده است.

فرضیه ۱: محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود.

فرضیه ۲: محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود. الف) فرضیه اول: محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود.

آزمون نهایی فرضیه اول

محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود.

جدول ۲: آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته مدل: کارایی سرمایه گذاری

متغیرهای توضیحی	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	p-value
محافظه کاری	-۲/۸۰	۷/۱۴	-۰/۰۴	۰/۹۶۹
اجتناب مالیاتی	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۳	۱/۸۴	۰/۰۶۶
سود آوری	۰/۰۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰۸	۰/۱۰	۰/۹۲۰
اهرم مالی	۰/۰۱۷	۰/۰۰۹	۱/۹۴	۰/۰۵۲
اندازه شرکت	-۰/۰۱۹	۰/۰۱۰	-۱/۸۳	۰/۰۶۸
فرصت های رشد	۰/۰۰۰۰۷	۰/۰۰۰۰۲	۳/۱۶	۰/۰۰۲
جریان نقدینگی آزاد	-۱/۵۵	۸/۱۸	-۰/۱۹	۰/۸۵۰
مقدار ثابت	۰/۱۹۸	۰/۱۳۵	۱/۴۷	۰/۱۴۳
آماره والد مدل		۱۹/۸۵		
معناداری آماره والد مدل		۰/۰۰۵۹		

با توجه به نتایج آماره والد مدل که برابر با ۱۹/۸۵ و سطح معناداری آن (۰/۰۰۵۹) می باشد می توان گفت کلیت معادله معنا دار می باشد همچنین با توجه به ضریب متغیرهای پژوهش می توان گفت حاکمیت شرکتی بر اجتناب مالیاتی تاثیر دارد همچنین با توجه به ضرایب متغیرها و سطح معنی داری آن می توان گفت فقط اهرم مالی و فرصت های رشد با کارایی سرمایه گذاری رابطه معنی داری دارد و بقیه متغیرها هیچ گونه رابطه معناداری با کارایی سرمایه گذاری نداشته و در نتیجه فرضیه مورد نظر رد می گردد؛ اما می توان این مطلب را بیان کرد که اگر سطح معنی داری را در سطح ۱۰ درصد گرفته شود می توان گفت اجتناب مالیاتی و اندازه شرکت با کارایی سرمایه گذاری ارتباط خواهد داشت.

ب) فرضیه دوم: محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود.

آزمون نهایی فرضیه دوم

فرضیه دوم: محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود.

جدول ۳: آزمون نهایی فرضیه دوم

متغیر وابسته مدل: کارایی سرمایه گذاری				
متغیرهای توضیحی	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	p-value
محافظه کاری	۱/۹۰	۲/۴۴	۰/۷۸	۰/۴۳۷
اجتناب مالیاتی	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۳	۱/۸۳	۰/۰۶۷
سود آوری	۰/۰۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰۸	۰/۱۱	۰/۹۰۹
اهرم مالی	۰/۰۱۷	۰/۰۰۹	۱/۹۳	۰/۰۵۳
اندازه شرکت	-۰/۰۱۹	۰/۰۱۰	-۱/۸۳	۰/۰۶۷
فرصت های رشد	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۲	۳/۱۷	۰/۰۰۲
جریان نقدینگی آزاد	-۱/۵۸	۴/۳۱	-۰/۳۷	۰/۷۱۴
مقدار ثابت	۰/۱۹۷	۰/۱۳۴	۱/۴۷	۰/۱۴۲
آماره والد مدل		۲۰/۵۰		
معناداری آماره والد مدل		۰/۰۰۴۶		

با توجه به نتایج آماره والد مدل که برابر با ۲۰/۵۰ و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰۰) می باشد می توان گفت کلیت معادله معنا دار و از اعتبار بالایی برخوردار است همچنین باتوجه به ضریب متغیرهای پژوهش می توان گفت رابطه معنا داری میان محافظه کاری و اجتناب مالیاتی با کارایی سرمایه گذاری وجود ندارد و از میان متغیرهای کنترلی فرصت رشد و اهرم مالی با کارایی سرمایه گذاری رابطه معنی داری دارند؛ اما اگر این سطح معنی داری را ۱۰ درصد گرفته شود می توان گفت اجتناب مالیاتی و اندازه شرکت با کارایی سرمایه گذاری رابطه خواهند داشت. به طور کلی با توجه به نتایج بدست آمده فرضیه مورد نظر رد می گردد.

خلاصه نتایج فرضیات

با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون فرضیات از جداول ۱ الی ۳ خلاصه نتایج به شرح ذیل است:

جدول ۴: خلاصه نتایج فرضیات

ردیف	فرضیه	نتیجه
اول	محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود.	رد
دوم	محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود.	رد

۵- تفسیر نتایج آزمون فرضیه ها

هدف پژوهش حاضر، بررسی بررسی تاثیر محافظه کاری بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. به همین منظور برای اینکه بدانیم محافظه کاری و اجتناب مالیاتی چگونه بر کارایی سرمایه گذاری تاثیر می گذارد ابتدا بعداز تعیین متغیرها داده های مورد نیاز را از طریق اطلاعات میدانی و کتابخانه ای جمع آوری نمودیم و سپس مدل های مورد نیاز برای دستیابی به نتیجه مورد نظر و همچنین

بررسی مانایی و خودهمبستگی را طراحی کرده و با وارد کردن پیش فرض های لازم، از جمله اندازه شرکت ها و اهرم مالی شرکت ها، به عنوان متغیر کنترلی، جهت تخمین نتایج فرضیه ها را تخمین زدیم و با استفاده از نتایج به دست آمده از جداول تخمین زده شده به تفسیر هر یک از آنها به طور جداگانه پرداختیم.

نتایج آزمون فرضیه نخست

فرضیه اول بیان می کند محافظه کاری در سطح پایین باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری شود که با توجه به نتایج بدست آمده فرضیه مورد نظر رد گردید اما می توان گفت در سطح ۱۰ درصد اجتناب مالیاتی مثبت می تواند بر کارایی سرمایه گذاری تاثیر گذار باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم بیان محافظه کاری در سطح بالا باعث می شود افزایش اجتناب مالیاتی منجر به افزایش کارایی سرمایه گذاری شود؛ که با توجه به نتایج بدست آمده در فصل چهارم می توان بیان کرد که این فرضیه مورد تایید قرار نگیرد اما اگر این تایید پذیری را در سطح ۱۰ درصد قرار بگیرد می توان گفت افزایش در اجتناب مالیاتی می تواند به افزایش کارایی سرمایه گذاری منجر شود.

پیشنهادات

۱- با توجه اینکه محافظه کاری بر اجتناب مالیاتی تاثیر نداشته و آن ها نیز بر کارایی سرمایه گذاری تاثیر ندارد پیشنهاد می شود وجود حاکمیت شرکتی و راهبری شرکتی جدی گرفته شود تا که کنترل های بیشتر گردد تا مدیران دست به اجتناب مالیاتی نزنند و کارایی سرمایه گذاری به همان منوال که هست استفاده شود.

۲- از آنجایی سود آوری بر اجتناب مالیاتی تاثیر می گذارد پیشنهاد می شود حاکمیت شرکتی فعالیت بیشتری در این خصوص داشته باشد زیرا بحث قابل توجه ای در خصوص دستکاری در سود خالص و نیز دارایی ها وجود دارد که در خصوص دارایی ها می توان هزینه استهلاک عنوان کرد که تاثیر قابل توجه ای در اجتناب مالیاتی دارد برای کتمان کرد حقیقت در خصوص مالیات که سود خالص هم همینطور است که پس از کسر مالیات بدست می آید پس اجتناب مالیاتی نقش بسزایی می تواند با سود آوری ایفا کند پس پیشنهاد می گردد کنترل های

منابع

امیری سید خسرو، رضایی فرزین، خلعتبری لیماکی عبدالصمد (۱۳۹۹). تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ویژگی های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت های مالی. **دانش حسابداری**. ۲۰ (۷۸): ۴۰-۷۵.

باباجانی، جعفر، مرفوع، محمد، نعیمی، ابوطالب. (۱۳۹۹). الگویی برای حاکمیت شرکتی در بانک های ایران. **مجله**

دانش حسابداری، ۱۱(۲)، ۱-۲۹. doi: 10.22103/jak.2020.14544.3049

حساس یگانه، ی؛ رئیسی، ز؛ حسینی، م (۱۳۸۸). رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکتهای پذیرفته شده

در بورس اوراق بهادار تهران. **فصلنامه انجمن علوم مدیریت ایران**، ۴ شماره ۱۳، ۷۵-۱۰۰.

دیدار، ح؛ منصورفر، غ؛ کفعمی، م؛ (۱۳۹۳) بررسی تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر شکاف مالیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. **بررسی های حسابداری و حسابرسی**، دوره ۲۱، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۳، صفحه ۴۰۹-۴۳۰.

صدیقی، روح الله. (۱۳۹۹). کیفیت حسابرس، مدیریت سود و اجتناب مالیاتی. **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، ۱۲(۴۶)، ۱۶۹-۱۸۶. doi: 10.22034/iaar.2020.112787

عباس زاده، م، فدایی، م، مفتونیان، م، بابایی کلاریجانی، م. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط شفافیت مالی و اجتناب مالیاتی با توجه به مالکیت نهادی شرکت ها (مطالعه موردی شرکت های بورس اوراق بهادار تهران). **اقتصاد مالی**، ۱۰(۳۵)، ۷۴-۴۵.

فندرسکی، ع، صفری گرایلی، م. (۱۳۹۷). اثربخشی کنترل های داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام. **پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی**، ۱۰(۳۸)، ۱۸۶-۱۶۹.

محمدزاده سالطه، ح؛ آزادپور، م. (۱۳۹۶) تاثیر عوامل مربوط به هزینه های محرمانه بر کیفیت گزارشگری مالی با تاکید بر اجتناب مالیاتی. **پژوهشنامه مالیات**. ۱۳۹۶؛ ۲۵(۳۵): ۱۸۰-۲۰۱.

نمازی، دکتر محمد، اسماعیل پور، حسن. (۱۳۹۹). تأثیر استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی (IFRS) بر فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی. **مجله دانش حسابداری**، ۱۱(۱)، ۳۳-۱.

doi: 10.22103/jak.2020.14271.3013

وکیلی فرد، ح؛ باوندپور، ل؛ (۱۳۸۹). تاثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران. **مجله مطالعات مالی**، شماره هشتم، ص ۱۴۰-۱۱۹.

Adhikari, H. P. Krolikowski, M. W. Malm, J. & Sah, N. B. (2019). Working capital (mis) management—impact of executive age. **Accounting & Finance**.1(3), 50-66.

Cahyono, D. D. Andini, R. & Raharjo, K. (2016). Pengaruh komite audit, kepemilikan institusional, dewan komisaris, ukuran perusahaan (Size), leverage (DER) dan profitabilitas (ROA) terhadap tindakan penghindaran pajak (tax avoidance) pada perusahaan perbankan yang listing BEI periode tahun 2011–2013. **Journal Of Accounting**, 2(2).80-103.

Dewi, N. N. & Jati, I. K. (2014). The Effect of Executive Character, Company Characteristics, and Good Corporate Governance Dimensions on Tax Avoidance on the Indonesia Stock Exchange. **E-Jurnal Akuntansi Universitas Udayana**, 6(2), 249-260.

Dharmapala, D. Desai, M. A. & Fung, W. (2005). Taxation and the Evolution of Aggregate Corporate Ownership Concentration. **Available at SSRN** 746945.

Hilman, I. (2016). The Factors Affecting Mudharabah Deposits of Sharia Banking in Indonesia.

Huseynov, F. & Klamm, B. K. (2012). Tax avoidance, tax management and corporate social responsibility. **Journal of Corporate Finance**, 18(4), 50-106.

IFADA, L. M. FAISAL, F. GHOZALI, I. & UDIN, U. (2019). Company attributes and firm value. Evidence from companies listed on Jakarta Islamic index. **Revista Espacios**, 40(37).

- Karamoy, H. & Tulung, J. E. (2020). The effect of financial performance and corporate governance to stock price in non-bank financial industry. **Corporate Ownership & Control**, 17(2).
- Khurana, I. K. & Moser, W. J. (2010, August). **Institutional ownership and tax aggressiveness**. AAA.
- Lanis, R. & Richardson, G. (2012). Corporate social responsibility and tax aggressiveness: An empirical analysis. **Journal of Accounting and Public Policy**, 31(1), 86-108.
- Narwal, K. P. & Jindal, S. (2015). The impact of corporate governance on the profitability: An empirical study of Indian textile industry. **International Journal of Research in Management, Science & Technology**, 3(2), 81-85.
- Nguyen, T. N. L. & Nguyen, V. C. (2020). The determinants of profitability in listed enterprises: a study from Vietnamese stock exchange. **The Journal of Asian Finance, Economics, and Business**, 7(1), 47-58.
- Oktaviani, R. M. Susanti, D. T. Sunarto, S. & Udin, U. (2019). The effect of profitability, tax avoidance and information transparency on firm value: an empirical study in Indonesia. **International Journal of Scientific and Technology Research**, 8(11), 3777-8780.
- Pattiruhu, J. R. & PAAIS, M. (2020). Effect of liquidity, profitability, leverage, and firm size on dividend policy. **The Journal of Asian Finance, Economics, and Business**, 7(10), 35-42.
- Pohan, H. T. (2019). Analisis pengaruh kepemilikan institusi, rasio tobin q, aktual pilihan, tarif efektif pajak, dan biaya pajak ditunda terhadap penghindaran pajak pada perusahaan publik. **Jurnal informasi, perpajakan, akuntansi, dan keuangan publik**, 4(2), 113-135.
- Pradipta, D. H. (2015). Pengaruh Corporate Social Responsibility (CSR), Profitabilitas, Leverage, dan Komisaris Independen Terhadap Praktik Penghindaran Pajak. Universitas Gadjah Mada.
- Puspitasari, F. & Ernawati, E. (2010). Pengaruh mekanisme corporate governance terhadap kinerja keuangan badan usaha. **Jurnal Manajemen Teori dan Terapan**, 3(2).
- Richardson, G. & Lanis, R. (2007). Determinants of the variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia. **Journal of accounting and public policy**, 26(6), 689-704.
- Salehi, M. Khazaei, S. & Tarighi, H. (2019). Tax avoidance and corporate risk: evidence from a market facing economic Sanction country. **The Journal of Asian Finance, Economics, and Business**, 6(4), 45-52.
- Saona, P. Muro, L. & Alvarado, M. (2020). How do the ownership structure and board of directors' features impact earnings management? The Spanish case. **Journal of International Financial Management & Accounting**, 31(1), 98-133.
- SUNARTO, S. WIDJAJA, B. & OKTAVIANI, R. M. (2021). The Effect of Corporate Governance on Tax Avoidance: The Role of Profitability as a Mediating Variable. **The Journal of Asian Finance, Economics and Business**, 8(3), 217-227.
- Winarto, K. (2017). **The impact of international financial reporting standards (ifrs) against tax avoidance**: Case study in Indonesia. Available at SSRN 2923547.

Investigating the effect of conservatism on the relationship between tax avoidance and investment efficiency

Farzaneh Sharifpour Goshouni¹
Saeid Jabbarzade Kangarloyi²

Abstract

This study investigates the effect of conservatism on the relationship between tax avoidance and investment efficiency in listed companies. The main purpose of this study is to establish the relationship between variables and their effect on each other. For this purpose, the sample size and the period of study were 80 companies, respectively, from 2011 to 2021. Multiple regression was used to test the research hypotheses and 12STATTA and 10Eviews software were used to analyze the data. The results showed that there was no relationship between low-level conservatism increasing tax avoidance leading to reduced investment efficiency, and that the relationship between high-level conservatism leading to increased tax avoidance increased. There can be no increase in investment efficiency, but it can be said that if we take the analysis of hypotheses at the level of 10%, tax avoidance has a significant relationship with investment efficiency.

Keywords

Conservatism, Tax Avoidance, Investment Efficiency.

1. Master of Accounting, Department of Accounting, Islamic Azad University, Urmia branch, Urmia, Iran.
2. Faculty member of accounting department, Islamic Azad University, Urmia branch, Urmia, Iran.